

بررسی رابطه بین رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان

علی پوررجب^۱

میترا کامیابی^۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۰۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج انجام شده است. پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری پژوهش کلیه معلمان زن هنرستان‌های ناحیه ۲ شهر کرمان به تعداد ۷۲ نفر بوده‌اند. از این تعداد بر اساس فرمول کوکران ۶۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری به‌صورت غیرتصادفی در دسترس انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان به پرسشنامه‌های رفتارهای کنترل گرایانه گراهام، کوام و آرچر (۲۰۰۵) و بی‌ثباتی ازدواج جانسون و بوث (۱۹۸۰) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از آزمون رگرسیون چند متغیره و آزمون‌های همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که همه ابعاد رفتارهای کنترل گرایانه (کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از طریق ترساندن، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان) با بی‌ثباتی ازدواج رابطه دارد که مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ها به ترتیب کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن، کنترل از طریق ترساندن، کنترل از طریق فرزندان، کنترل تهدیدآمیز و کنترل اقتصادی بود.

کلیدواژه‌ها: بی‌ثباتی ازدواج، رفتارهای کنترل گرایانه، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن، کنترل از طریق ترساندن

مقدمه

۱. کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران (نویسنده مسئول)

خانواده یک سازمان اجتماعی است که روابط میان اعضای آن مهم‌ترین عنصر تشکیل‌دهنده به این سازمان است. نوع روابطی که میان اعضای هر خانواده حاکم است، فضایی ایجاد می‌کند که در آن عواطف، احساسات، افکار و رفتارها، زاده می‌شوند و متقابلاً بر روابط موجود در خانواده اثر می‌گذارند. به عبارت دیگر، شکل روابط، رفتارها را می‌سازد و رفتارها، متقابلاً روابط را شکل می‌دهند. به این ترتیب برای درک درست ساختار و فرایند حاکم بر خانواده، از یک سو باید روابط میان اعضا تحلیل شود و از سوی دیگر رفتارهای اعضا در درون خانواده مورد بررسی قرار گیرد. توجه به رفتار اعضای خانواده، بدون توجه به روابط موجود در فضای خانوادگی، شناختی غیرواقعی از خانواده ایجاد می‌کند. همان‌گونه که توجه به روابط، بدون توجه به رفتارهای اعضا نیز موجب سوء برداشت در مورد خانواده می‌شود. همین نکته است که گاه درک رفتارهای اعضای خانواده را در درون و بیرون خانواده مشکل می‌سازد (احمدی، ۲۰۱۱).

زوج‌های هر دو شاغل بزرگ‌ترین گروه از خانواده‌های غیر سنتی امروزی را تشکیل می‌دهند، در این نوع خانواده‌ها، زن و شوهر هر دو کار و شغل خود را دارند و از درآمد مشترکشان زندگی خانوادگی را اداره می‌کنند. این الگو با خانواده‌های سنتی که در آن مرد مسؤلیت نان‌آوری خانه را بر عهده دارد و زن صرفاً به خانه‌داری می‌پردازد، متفاوت است. زوج‌های هر دو شاغل در شروع قرن ۲۱ هویت زوجی جدیدی را تشکیل می‌دهند. این‌ها نمی‌توانند مانند والدینشان زندگی کنند. زندگی این زوج‌ها استرس‌زا و پر از انرژی است. این زوج‌ها فشارهای کاری و خانوادگی زیادی تجربه می‌کنند. گاهی این قبیل زوج‌ها به مهارت‌های اجتماعی مسلط نیستند و به همین خاطر در کنترل فشارها با مشکل مواجه می‌شوند (نظری، ۱۳۹۱). در این شرایط بسیاری از ناسازگاری‌ها و آشفتگی‌های روحی میان زوجین از عدم درک همدیگر ناشی می‌گردد. همان‌گونه که روش زندگی صحیح منجر به درک و فهم درست متقابل می‌شود، به همان اندازه می‌تواند در گسترش رابطه مثبت و علاقه‌مندی عمیق‌تر، مفید و کارا تر باشد. اگر استعداد فهمیدن و درک منطقی و مثبت را در خود داشته باشیم و آن را به‌عنوان سنگ زیربنای زندگی قرار دهیم، زندگی شیرینی همیشه برفراز زندگی ما سایه خواهد افکند (گری، ۱۳۸۴). در این میان در زنان هر بار که امواج احساسات و عواطف زن به پایین‌ترین حد خود می‌رسد یک پالایش عاطفی اتفاق می‌افتد، بدون این پالایش و تصفیه احساس، مرد و زن به تدریج توانایی عشق ورزیدن را از دست می‌دهند و دیگر نمی‌توانند به همراه هم و کنار یکدیگر در عشق رشد کرده و شکوفا شوند. حتی یک زن قوی و موفق هم باید گاهی فرورفتن به اعماق امواج احساساتش را تجربه کند که نهایتاً منجر به ایجاد عواطف منفی می‌شود. بیشتر مردان دچار این اشتباه می‌شوند که فکر می‌کنند، اگر همسرشان شغلی موفقیت‌آمیز داشته باشد، نیازی به پالایش عاطفی نداشته و آن را تجربه نمی‌کند. اما درست برعکس این قضیه صادق است. وقتی

زنی شاغل است، بیشتر تحت استرس و آلودگی‌های محیطی، زیستی و عاطفی قرار دارد و نیاز او به تصفیه قوی‌تر است (گری، ۱۳۸۹).

اکثر انسان‌ها مایل‌اند کنترل زندگی‌شان به دست خودشان باشد و اگر چنین نباشد احساس ناراحتی می‌کنند. اما تفاوت معتادین به کنترل با دیگران در این است که باید کنترل همه چیز در دست آن‌ها باشد و دست به هرکاری می‌زنند تا کنترل از دستشان خارج نشود. همین مسأله مشکلات جدی را در روابطشان پدید می‌آورد. یک معتاد به کنترل در عمل برخلاف یک قربانی است. درحالی‌که یک قربانی از هرگونه تصمیم‌گیری برای خودش اجتناب می‌ورزد، معتاد به کنترل حتماً باید تمام تصمیمات را خودش بگیرد. افرادی که در کودکی توسط بزرگسالان و یا محیطشان کنترل و یا تضعیف شده باشند، ممکن است ناخودآگاه تصمیم‌گیری کنند که در بزرگسالی هرگز کنترل چیزی از دستشان خارج نشود. درمان این نقص مخرب بسیار دشوار است، زیرا یک معتاد به کنترل از این‌که کنترل از دستش خارج شود، بپذیرد که دچار مشکل است و یا با اتمام حجت محبوبش مواجه شود، شدیداً بیزار است (دی آنجلیس، ۱۳۸۶).

به اعتقاد ما، نیاز به قدرت، منبع رفتار جهانی کنترل‌گری است و هر قدر کنترل‌گری را بیشتر به کار بریم، به همان میزان شادی ازدواج را نابود می‌کنیم تا جایی که به‌ندرت می‌توانیم به یک زندگی مشترک شاد و بلندمدت دست یابیم. از آنجایی‌که نیاز به قدرت، یک نیاز ژنتیکی است، نمی‌توان از نیاز به قدرت رهایی جست اما خصلت کنترل‌گری پایه ژنتیکی ندارد و همانند همه رفتارهای ما انتخابی است. این بدان معناست که هر زوجی که بخواهد تئوری انتخاب را جایگزین کنترل‌گری کند، شانس بسیار خوبی برای یک زندگی شاد و موفق خواهد داشت (گلاسر و گلاسر، ۱۳۹۱).

تغییرات فناورانه، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در تغییر کارکرد اولیه ازدواج که شامل عشق، محبت و صمیمیت بین زن و شوهر است، نقش اساسی داشته است (هانا، ۲۰۰۹). عوامل گوناگونی همچون نوع رفتارها و کنترل طرف مقابل و همچنین تجارب افراد و احساسشان نسبت به این تجارب به نوبه خود در ثبات ازدواج بسیار مؤثر است (بات، ۲۰۰۵).

بی‌ثباتی ازدواج همراه مفاهیمی مانند ازهم‌پاشیدگی زناشویی، قطع روابط زناشویی، طلاق، کیفیت زناشویی پایین و ترک ازدواج استفاده شده است (براون و همکاران، ۲۰۰۶). می‌توان گفت که این موارد در عین حال که به هم مرتبط‌اند، مفاهیم متمایزی هستند. به‌طور کلی مفهوم بی‌ثباتی ازدواج به‌عنوان قطب منفی از یک پیوستاری که تداوم و پیوستگی ازدواج را نشان می‌دهد، دیده می‌شود. اگر یک ازدواج باثبات و پایدار نیروهای زیادی دارد که هر عضو زوج را ملزم به با هم بودن می‌کند، یک ازدواج ناپایدار و بی‌ثبات نیروهایی دارد که هر عضو زوج را در جهت جدا شدن از هم سوق می‌دهد (هالوگ و ریچتر، ۲۰۱۰). بی‌ثباتی ازدواج از عوامل درون فردی و بین فردی متعددی نشأت می‌گیرد. در این میان از مهم‌ترین عوامل بین فردی می‌توان به رفتارهای کنترل‌گرایانه زوجین اشاره کرد.

یکی از نکات مهم و اساسی در روابط زناشویی آشنایی و احترام به آزادی‌های فردی زوجین است که متأسفانه در کشور ما به علت عدم آگاهی دقیق از روابط بین فردی و عدم پذیرش آن و شاید برداشت‌های نادرست از عقاید مذهبی منجر به رفتارهای کنترل‌گرایانه در بین زن و شوهر شده که خواسته یا ناخواسته در روابط زناشویی اختلال ایجاد کرده است. این اختلال موجب بروز یک سری احساسات و هیجانات منفی مانند: پریشانی، احساس گناه، ترس و وحشت، خصومت و ... از سوی همسران را پدید آورده که در درازمدت شاهد مشکلات اساسی در روابط زوجین و به تبع آن، طلاق عاطفی، بی‌ثباتی ازدواج و بعضاً جدایی و طلاق هستیم.

مردان و زنان در زندگی می‌خواهند همسرشان رفت‌وآمد کنترل‌شده و حساب‌شده‌ای با خانواده و دوستانش داشته باشد. و نیز حساب‌شده و احترام‌آمیز با فامیل و دوستان همسرش رفتار کند. این‌ها همه ناشی از نگرانی درباره تأثیرگذاری منفی دیگران بر روی زندگی زناشویی آنان است. در ضمن می‌خواهند به لحاظ اقتصادی و مالی نیز کنترل‌هایی را اعمال کنند. از این‌رو در مواردی زن در مورد نحوه خرج کردن مرد، او را مورد سؤال قرار می‌دهد و گاه مرد در مورد مخارج زن او را تحت کنترل درمی‌آورد و پول کمی در اختیار او قرار می‌دهد (احمدی، ۲۰۱۱).

سلطه‌گری و سلطه‌پذیری در خانواده، از زن و شوهر آغاز شده، با به دنیا آمدن فرزندان به سمت آنان نیز کشیده می‌شود. در حقیقت تمامی اعضای خانواده در یک تلاش نامنجم و غیررسمی، گاه درصد سلطه‌گری بر دیگر اعضای خانواده‌اند و گاه تن به سلطه‌پذیری می‌دهند. اندیشه کنترل و تسلط بر رفتار همسر گاه چنان شدت پیدا می‌کند که تبدیل به یک توهم، یعنی تصور غلط در مورد توانمندی خود برای همسر، می‌شود. این توهم را می‌توان توهم سلطه بر همسر نامید. (همان). اصطلاح رفتارهای کنترل‌گرایانه برای اعمال سوء مانند توهین یا تعقیب یک شریک به کار می‌رود، که چنین رفتاری به‌عنوان یک انگیزه برای تضعیف اعتماد به نفس شریک است. اما این مورد برای اعمالی مانند قهر کردن مناسب است. این اعمال برای نفوذ بر اقدامات فردی دیگر، برای کنترل و یا محدود کردن رفتار آن‌ها استفاده می‌شود. رفتارهای کنترل‌گرایانه در این مفهوم شامل محرومیت‌های اقتصادی، رفتار حسادت آمیز و تملک‌گونه، توهین و چک کردن و تهدید و ارباب است (بیتز^۱، گراهام^۲ ۲۰۱۳). گراهام در سال ۲۰۰۵ رفتارهای کنترل‌گرایانه را در ۶ زیر مؤلفه تعریف کرد: کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از طریق منزوی کردن، کنترل هیجانی، کنترل از طریق ترساندن و کنترل از طریق فرزندان.

کنترل اقتصادی شکلی از رفتار کنترلی است که شریک زندگی (همسر) کنترل دسترسی شریک دیگر را از طریق منابع اقتصادی به دست می‌گیرد (آدامز، آدرین، سولیان^۳، ۲۰۰۸). کنترل اقتصادی

1 Bates

2 Graham

3 Adams & Adrin & Sulivan

باعث می‌شود که ظرفیت قربانی برای دفاع از خود کاهش یابد و فشارها و نیروها موجب می‌شود تا فرد قربانی به لحاظ مالی به فرد کنترل گرا وابسته باشد (آدامز، آدرین، سولیوان، ۲۰۰۸، بریتسر، ۲۰۰۳ و سندرز، ۲۰۰۴). کنترل تهدیدآمیز مجبور کردن فرد قربانی به انجام اقدامات غیرارادی با استفاده از ارعاب یا تهدید یا نوع دیگری از فشار و نیرو است (اندرسون، ۲۰۰۴). کنترل از طریق منزوی کردن شامل دیگری از رفتار کنترل گرایانه است که شامل انزوای قربانی از جهان خارج است. منزوی کردن شامل کنترل فعالیت اجتماعی یک فرد است اینکه چه کسی را می‌بیند، با چه کسی صحبت می‌کند، کجا می‌رود. در این نوع کنترل دسترسی به دیگران و حتی اشیا توسط فرد کنترل‌کننده محدود می‌شود (اندرسون، ۲۰۰۴). کنترل هیجانی رفتاری کنترل گرایانه جهت سوءاستفاده احساسی و عاطفی آر فرد قربانی است که شامل ایجاد درگیری ذهنی و تحقیر فرد است که این رفتارها نهایتاً منجر به ایجاد نوعی حس بد در مورد خود، احساس گناه و ... در فرد قربانی می‌شود. این نوع کنترل معمولاً در زمانی توسط فرد کنترل گرا به کار برده می‌شود که فرد قربانی از نظر احساسی و عاطفی تحت سیطره فرد کنترل گرا قرار دارد. فرد قربانی در نوع برخورد با کنترل هیجانی دچار آسیب‌های روانی از جمله اضطراب، افسردگی مزمن و یا استرس می‌شود (گراهام، آرچر، ۲۰۰۵). کنترل از طریق ترساندن نوعی از رفتار کنترلی است که فرد قربانی را دچار رفتاری ذهنی می‌کند که باعث به وجود آمدن احساسات در خصوص صدمه دیدن یا ترس از آسیب می‌شود. این نوع رفتار از طریق چهره، رفتار و حرکات است و عواملی که در این نوع احساس و روش کنترل به صورت عمومی دخیل هستند می‌تواند با نابود کردن اموال خانه و یا ایجاد ترس از طریق حیوانات خانگی مانند سگ اتفاق بیفتد. (گراهام، آرچر، ۲۰۰۵). در آخرین نوع رفتار کنترلی، فرد کنترل گرا رفتارهایی را بروز می‌دهد که در آن کودکان به عنوان ابزاری جهت کنترل فرد قربانی استفاده می‌شوند. فرد کنترل گرا در این نوع کنترل تهدیداتی را در زمینه گرفتن فرزند به صورت احساسی و یا فیزیکی از خود بروز می‌دهد. این نوع رفتار می‌تواند شامل ایجاد احساسات مختلف از جمله احساس گناه و ترس و پشیمانی در فرد قربانی نسبت به فرزندان باشد و همچنین استفاده از کودکان در رفتارهای مختلف از جمله پیام‌رسانی بین زوجین و گاهی تغییر ذهنیت کودک نسبت به فرد قربانی نیز در این نوع رفتار قرار دارد. (گراهام، آرچر، ۲۰۰۵)

پیشینه تحقیق

عباسی اصیل (۱۳۹۳) در تحقیقی تحت عنوان مقایسه رفتارهای کنترل گرایانه و عملکرد جنسی در زوجین با ازدواج سنتی و مدرن در زوجین مراجعه‌کننده به مراکز خدمات بهداشتی درمانی شهر زاهدان چنین نتیجه گرفت که بین ابعاد مختلف رفتارهای کنترل گرایانه و عملکرد جنسی در بین زوجین با

1 Sanders

2 Anderson

3 Graham & Archer

ازدواج سنتی در مقایسه با زوجین با ازدواج مدرن تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی در میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین دو گروه تفاوت به سطح معنی‌داری رسیده است، بدین معنی که میانگین نمره مؤلفه میل جنسی در زوجین با ازدواج مدرن به‌طور معناداری بیشتر از گروه سنتی بود.

امیدیان (۱۳۹۳) در پژوهشی به‌عنوان رابطه رفتارهای مهارگرایانه زوجین و کارکرد خانواده چنین نتیجه گرفت که: بین نمره کلی رفتارهای کنترل گرایانه زوجین و نمره کلی کارکرد خانواده رابطه منفی معنادار وجود دارد و از بین رفتارهای کنترل گرایانه به ترتیب کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان بالاترین میانگین را به دست آورده‌اند. متغیرهای کنترل گری با تهدید و کنترل گری با ترس، قادر به پیش‌بینی کارکرد خانواده هستند.

جعفریان (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل در افزایش انعطاف‌پذیری شناختی زنان، عملکرد خانواده و کاهش رفتار کنترل گرایانه همسر به نتایج زیر دست یافت که بین دو گروه آزمایش و کنترل در مرحله پس‌آزمون از نظر انعطاف‌پذیری شناختی و حیطه‌های آن، رفتارهای کنترل گرایانه همسر و حیطه‌های آن تفاوت معنی‌داری وجود داشته و مداخله اثربخش بود. اما از نظر مؤلفه‌های ارتباط تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

کازمینی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان مقایسه کمال‌گرایی و رفتارهای کنترل گرایانه و کیفیت زندگی در زنان شاغل و خانه‌دار چنین نتیجه گرفت که در کل ابعاد رفتارهای کنترل گرایانه در بین زنان شاغل و خانه‌دار تفاوت معنادار ندارد. میانگین کل کیفیت زندگی در زنان شاغل بالاتر است.

پیرو (۲۰۰۶) در یک مطالعه رابطه بین شرایط اقتصادی - اجتماعی، اضطراب و رفتارهای کنترل گرایانه افراد را در ۵ کشور (فرانسه، انگلستان، ایتالیا، اتریش، یونان) بررسی کرد. در این بررسی ۱۰۹۰۰ نفر شرکت کردند که نیمی از آنان را زنان تشکیل می‌دادند. او دریافت که سن، سلامتی روان و رفتار کنترلی به‌طور قوی با اضطراب و نارضایت کلی افراد در ارتباط هستند.

جوهونی (۲۰۱۰) در پژوهش، خود تحت عنوان رابطه بین رفتار کنترل گرایانه و رضایت زناشویی بین زوجین نشان داد؛ زوجینی که از رضایت زناشویی ضعیفی برخوردارند؛ در رفتارهای خود کنترل‌گراتر هستند و این مسأله در زنان بیشتر دیده شده است.

کرید و همکاران (۲۰۱۰). به بررسی رابطه بین بهزیستی روانی، شادکامی و رفتار کنترل گرایانه در بین زوجین پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد که بین شادکامی و رفتار کنترل گرا بخصوص کنترل هیجانی رابطه معناداری و منفی وجود دارد. بین بهزیستی روانی و رفتار کنترلی رابطه معنادار نبود.

اولسون (۲۰۱۰) برای مطالعه رفتار کنترلی و شادکامی با رضایت زناشویی در مدیران شرکت، گروه کوچکی از کارکنان مرد را انتخاب و برنامه خلاصه شده را بر روی آن‌ها اجرا کرد. وی با استفاده از یک طرح شبه تجربی، اندازه‌های قبل و بعد از مداخله را برای آزمودنی‌ها جمع‌آوری کرد و با استفاده از

تحلیل واریانس نشان داد که سبک‌های کنترل با رضایت زناشویی در مدیران مرد رابطه معکوس و با شادکامی رابطه مستقیم و معناداری با هم دارند.

شوارزر و فاجس (۲۰۱۲) در پژوهشی که تحت عنوان رابطه خودکارآمدی با خودبازبینی و ارتباط آن با رفتار کنترل گرایانه در بین زوجین انجام دادند، نشان دادند که بین خودکارآمدی و خودبازبینی با رفتار کنترل گرایانه رابطه منفی وجود دارد.

گادیانو و هربرت (۲۰۱۲) در پژوهش خود تحت عنوان خودکارآمدی جنسی، رفتار کنترلی و خودبازبینی را در موقعیت‌های اجتماعی را در بین زوجین بررسی کردند. نتایج نشان داد تغییرات در رفتار کنترلی و خودبازبینی به شدت با تغییرات موقعیت‌های اجتماعی هم‌خوان است.

چارچوب نظری

عوامل بسیاری در نمایان شدن تعارض‌های زناشویی نقش دارند که منجر به بی‌ثباتی ازدواج می‌شوند. ادواردز، جانسون و آلن بوث در سال ۱۹۸۰ ضمن طراحی پرسشنامه بی‌ثباتی ازدواج نشان دادند بین تعامل‌های منفی میان زوجین و بی‌ثباتی ازدواج رابطه وجود دارد و دریافتند تعاملات منفی زوجین می‌تواند روابط زوجین و پایداری پیوند زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد. همچنین گراهام، کوام و آرچر در سال ۲۰۰۵ ضمن بررسی رفتارهای کنترل گرایانه به طراحی پرسشنامه سی بی اس پرداختند. آن‌ها در پژوهش خود دریافتند که دلیل نبود کامیابی زوج‌ها در زندگی مشترک به آیینی برمی‌گردد که ویلیام گلسر آن را خوی کنترل گرایانه (مه‌ار گری) می‌نامد. این خو منحصر به پیوند زناشویی نیست ولی در زندگی زناشویی خود را شدیدتر نشان می‌دهد. فرض بنیادی کسانی که دست به رفتار کنترل گرایانه می‌زنند این است که «چنانچه ما احساس ناخرسندی می‌کنیم، خود مسؤؤل چنین احساسی نیستیم، به جای آن این دیگران و رویدادهای بیرون از کنترل ما هستند که مقصرند و یا مغز ما از لحاظ ساختاری یا شیمیایی به گونه‌ای است که بدون اینکه ما بخواهیم این مشکل را درست می‌کند». در این فرضیه هرگز علت بدبختی آدم‌ها شیوه انتخاب و کارهای آن‌ها شناخته نمی‌شود. کسانی که از زندگی مشترکشان خشنود نیستند، و عواطف منفی در زندگی مشترکشان نمود پیدا می‌کند متوسل به رفتار کنترل گرایانه می‌شوند و می‌گویند کوتاهی از من نیست، همسر من عامل همه این بدبختی‌هاست و من وظیفه خود می‌دانم هر کاری که می‌توانم برای تغییر رفتارهای او انجام دهم هرچند به بهای جان او تمام شود (گلسر، ۲۰۱۲). بررسی رفتارهای کنترل گرایانه در زوجین دارای خشونت خانگی در انگلیس نشان داد، رفتارهای کنترل گرایانه رفتاری کلیدی در این‌گونه خانواده‌هاست (گراهام - کوان و آرچر، ۲۰۱۴) در رفتارهای کنترل گرایانه فرد سعی می‌کند همسر خود را از راه رفتارهایی مانند کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از راه ترساندن، کنترل هیجانی و کنترل از راه منزوی کردن مورد کنترل قرار دهد. براین اساس در این پژوهش فرضیه‌های مرتبط با تأثیر رفتارهای کنترل گرایانه بر بی‌ثباتی ازدواج مورد بررسی قرار می‌گیرد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، یک تحقیق کاربردی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها، توصیفی همبستگی است. جامعه مورد مطالعه این پژوهش را کلیه معلمان هنرستان دخترانه تشکیل می‌دهند که در آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ مشغول به تدریس بوده‌اند. که بنا بر آمار اداره کل آموزش و پرورش استان کرمان تعداد معلمان زن شاغل در هنرستان‌های ناحیه ۲ شهر کرمان ۷۲ نفر است که در سه هنرستان حکمت، شهید مدرس و فرهنگیان مشغول به تدریس می‌باشند. از این تعداد بر اساس فرمول کوکران ۶۰ نفر به عنوان نمونه آماری به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی در دسترس انتخاب شدند. به این طریق که ابتدا در ۳ هنرستان دخترانه آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان حضور و پس از توضیح و توجیه معلمان در مورد موضوع پژوهش، افرادی که تمایل به شرکت در پژوهش را داشتند، انتخاب گردیدند.

رفتارهای کنترل گرایانه

کنترل کردن اغلب همراه با دقت مستقیم و کنکاش در فعالیت‌های همسر، همراه است. پیگیری‌های مداوم از کارهای او. (کووان و کیندر^۱، ۱۳۹۲:۱۳۲). در این مقاله رفتارهای کنترل گرایانه توسط پرسشنامه ۲۹ سؤالی از طریق پرسشنامه سی بی اس^۲ (گراهام، کووان و آرچر ۲۰۰۵) سنجیده شده است.

بی‌ثباتی ازدواج

ازدواجی که با کیفیت پایین ادامه یافته که متمایل به فروپاشی است و اگرچه ممکن است لزوماً به طلاق منجر نشود. ولی مسلماً با فراوانی افکار و تصورات درباره جدایی همراه خواهد بود. (شریفی و کارسولی، ۱۳۹۰). در این مقاله شاخص بی‌ثباتی ازدواج از طریق پرسشنامه ام آی آی^۳ (ادواردز، جانسون و آلن بوث^۴ ۱۹۸۰) سنجیده شده است که شامل ۲۲ سؤال می‌باشد.

پرسشنامه رفتارهای کنترل گرایانه

در این پژوهش از زیر مقیاس‌های کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از طریق ترساندن، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان استفاده شده است که از طریق پرسشنامه سی بی اس (CBS) (گراهام، کووان و آرچر) سنجیده می‌شوند که در ذیل به معرفی آن‌ها پرداخته شده است.

1 Kuan & Kinder

2 CBS

3 MIT

4 Edwards & Johnson & Booth

پرسشنامه شامل سه بخش می‌باشد که در بخش اول ۲۴ سؤال برای معلمان زنی می‌باشد که ازدواج کرده‌اند و در صورت مادر بودن تا سؤال ۲۹ پاسخ می‌دهند. در این بخش از پرسشنامه، زیر مقیاس‌های کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از طریق ترساندن، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان به صورت رفتارهای متقابل زن و شوهر در نظر گرفته شده است. منشأ این مقیاس بر مبنای اطلاعات مربوط به یک برنامه مداخله‌ای علیه خشونت خانگی که در انگلیس اجرا شده بود، می‌باشد و نتایج حاصل از این برنامه نشان می‌داد که رفتارهای کنترل گرایانه رفتاری کلیدی در این گونه خانواده‌ها است. در این مقیاس تنها مقولات رفتاری در نظر گرفته می‌شود و پرخاشگری بدنی را شامل نمی‌شود. در پرسشنامه رفتارهای کنترل گرایانه، فرد گزارشی از رفتارهای کنترل گرایانه خود و همسرش را ارائه می‌دهد. این پرسشنامه دارای ۵ زیرمقیاس (بعلاوه زیرمقیاس کودکان) می‌باشد که عبارت‌اند از: کنترل اقتصادی (۱-۴) کنترل تهدیدآمیز (۵-۸)، کنترل از طریق ترساندن (۹-۱۳)، کنترل هیجانی (۱۴-۱۸) و کنترل از طریق منزوی کردن (۱۹-۲۴)

ضریب آلفای کلی آزمون در نمونه زنان ۰٫۹۰ و در مردان ۰٫۸۹ بوده است. همسانی درونی زیر مقیاس کنترل اقتصادی پایین و بین ۰٫۴۸ تا ۰٫۶۶ گزارش شده است. همسانی درونی زیرمقیاس‌های کنترل هیجانی و کنترل از طریق به انزوا کشاندن خوب و بین ۰٫۸۰ تا ۰٫۸۷ گزارش شده است. پرسشنامه رفتارهای کنترل گرایانه طوری طراحی شده که در آن فرد می‌تواند هم رفتارهای مهارکننده خود و هم رفتارهای مهارکننده همسرش را گزارش کند. آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۰ تا ۴) روشن کند که خودش و همسرش به چه میزان هریک از رفتارهای موردنظر را انجام می‌دهند.

پرسشنامه بی‌ثباتی ازدواج

بخش دوم پرسشنامه شامل ۲۲ سؤال می‌باشد که بر اساس شاخص بی‌ثباتی ازدواج طراحی گردید و در صورت جواب دادن و تکمیل پرسشنامه می‌توان به محاسبه شاخص بی‌ثباتی ازدواج (مستعد طلاق بودن) پرداخت.

این مقیاس توسط دیوید آر. جانسون، و آلن بوث در پرسشنامه‌ای با هدف اندازه‌گیری بی‌ثباتی ازدواج یا احتمال طلاق پدید آمده‌اند. این ابزار یک ابزار ۱۴ سؤالی است که برای اندازه‌گیری عدم ثبات زناشویی و خصوصاً مستعد طلاق بودن تدوین شده است. نمره‌گذاری این ابزار را می‌توان با استفاده از دستور نمره‌گذاری آن به سهولت روی خود ابزار نمره داد. تعداد پاسخ‌های (مستعد طلاق بودن) جمع می‌شود و در پایین صفحه ثبت می‌گردد، جایی که رقم هم‌تراز (احتمال طلاق) نیز آمده است. این پرسشنامه را می‌توان با استفاده از دستور نمره‌گذاری آن به سهولت روی خود ابزار نمره داد. تعداد سؤال‌های مستعد طلاق بودن جمع می‌شود و پایین صفحه ثبت می‌گردد پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰٫۹۳ به دست آمده است، برای محاسبه ضریب اعتبار این ابزار از روش همبستگی بین دو نیمه برای ارزیابی قابلیت اعتبار آزمون استفاده کرد و ضریب اعتبار را ۰٫۷۰٪ گزارش نمود.

فرضیه اصلی

بین رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.

فرعی

۱. بین کنترل اقتصادی با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.
۲. بین کنترل تهدیدآمیز با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.
۳. بین کنترل از طریق ترساندن با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.
۴. بین کنترل هیجانی با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.
۵. بین کنترل از طریق منزوی کردن با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.
۶. بین کنترل از طریق فرزندان با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش اول مقاله به توصیف متغیرهای پژوهش توسط توزیع فراوانی و آماره‌های توصیفی پرداخته شد. که نتایج آن در جدول شماره ۱ آورده شده است. در این بخش از روش‌های آمار توصیفی برای توصیف بهتر متغیرها استفاده گردید. شاخص‌های آماری مورد استفاده شامل محاسبه فراوانی، میانگین و انحراف معیار می‌باشد.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی نمره متغیرهای تحقیق

متغیرها	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
بی‌ثباتی ازدواج	۰	۴۶	۹/۶۹	۹/۵۷۲
کنترل اقتصادی	۰	۲۶	۶/۵۳	۶/۱۴۳
کنترل تهدیدآمیز	۰	۲۳	۲/۹۰	۴/۱۹۷
کنترل از طریق ترساندن	۰	۱۹	۳/۷۸	۳/۶۴۵
کنترل هیجانی	۰	۲۵	۹/۴۱	۵/۶۹۳
کنترل از طریق منزوی کردن	۰	۴۱	۹/۲۸	۹/۲۷۱
کنترل از طریق فرزندان	۰	۳۰	۶/۳۶	۵/۸۶۵

در قسمت تحلیل داده‌ها به بررسی فرضیه‌های تحقیق پرداخته شد. قبل از آزمون فرضیه‌ها، نرمال بودن (توزیع طبیعی داشتن) متغیرهای مورد مطالعه توسط آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف یک نمونه‌ای بررسی شد. نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها در جدول ۲ آورده شده است. نتایج آزمون نرمال بودن متغیرها بر اساس آزمون کلموگراف اسمیرنوف نشان می‌دهد که معنی‌داری متغیرهای تحقیق از سطح معنی‌داری $\alpha=0/05$ بالاتر است، لذا در این سطح فرض صفر یعنی نرمال بودن داده‌ها رد نمی‌شود، بنابراین می‌توان گفت که متغیرهای اصلی تحقیق دارای توزیع نرمال هستند و می‌توان جهت آزمون فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده کرد.

جدول ۲. آزمون کلموگراف اسمیرنوف برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرها

فرض نرمال	تعداد	معنی‌داری	آماره کلموگراف اسمیرنوف	
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۳۱	۰,۹۶۲	رفتارهای کنترل گرایانه
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۰۵۲	۱,۳۴۹	بی‌ثباتی ازدواج
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۳۵	۰,۸۴۱	کنترل اقتصادی
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۳۶	۰,۹۰۵	کنترل تهدیدآمیز
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۳۰	۰,۹۱۵	کنترل از طریق ترساندن
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۰۸۳	۰,۹۸۷	کنترل هیجانی
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۴۱	۰,۶۷۸	کنترل از طریق منزوی کردن
فرض نرمال برقرار است	۶۰	۰,۰۹۴	۱,۲۱۵	کنترل از طریق فرزندان

آزمون فرضیه اصلی

بین رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه وجود دارد.

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \varepsilon$$

با توجه به این که مقدار p محاسبه شده از آزمون ($0/001$) کمتر از سطح معنی‌دار $0/05$ است، لذا در این سطح، H_0 رد می‌شود و در نتیجه مدل رگرسیون خطی معنی‌دار می‌باشد، یعنی بین رفتارهای کنترل گرایانه زن و شوهر با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه خطی معنی‌داری وجود دارد. ضریب همبستگی چندگانه $r=0/498$ می‌باشد که نشان‌دهنده میزان رابطه هم‌زمان رفتارهای کنترل گرایانه زن و شوهر با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان می‌باشد و با توجه

به اینکه سطح معنی‌داری برابر $0/009$ و کوچک‌تر از سطح $\alpha = 0/05$ است. بنابراین این رابطه معنی‌دار می‌باشد. با توجه به اینکه مقدار R^2_{adj} (تعدیل شده R^2)، برابر با $0/302$ می‌باشد، پس کلیه متغیرهای وارد شده در این مدل $0/302$ واریانس بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان را تبیین می‌کنند (جدول ۳).

جدول ۳. تحلیل واریانس مدل رگرسیون میزان روابط چندگانه رفتارهای کنترل‌گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	R	R^2_{adj}	مقدار F	p-مقدار
رگرسیون	۱۸۰۹/۶۱	۵	۳۰۱/۶۰۲				
باقی‌مانده	۳۶۵۳/۳۷	۴۹	۶۸/۹۳	۰/۴۹۸	۰/۳،۲	۴/۳۷	۰/۰۰۹
جمع	۵۴۶۲/۹۸	۶۳	-				

در جدول ۴ به بررسی رابطه بین متغیرهای پیش‌بین با بی‌ثباتی ازدواج بر اساس ضریب همبستگی پیرسون پرداخته شده است، نتایج نشان‌دهنده رابطه قوی کنترل تهدیدآمیز در بین متغیرها می‌باشد.

جدول ۴. آماره‌های آزمون همبستگی پیرسون مربوط به رابطه بین متغیرهای پیش‌بین با بی‌ثباتی ازدواج (متغیر ملاک) در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان

بی‌ثباتی ازدواج					متغیر
نوع رابطه	وجود رابطه	تعداد	معنی‌داری	ضریب همبستگی پیرسون	آزمون
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۱۹	۰/۳۰۵	کنترل اقتصادی
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۰۱	۰/۵۸۰	کنترل تهدیدآمیز
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۰۱	۰/۴۳۷	کنترل از طریق ترساندن
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۰۳	۰/۳۸۵	کنترل هیجانی
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۰۱	۰/۴۶۹	کنترل از طریق منزوی کردن
مستقیم	دارد	۶۰	۰/۰۰۱	۰/۵۶۵	کنترل از طریق فرزندان

جدول ۵. آماره‌های آزمون رگرسیون چندگانه مربوط به رابطه بین زیرمقیاس‌های رفتار کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج

متغیر	بی‌ثباتی ازدواج				
آزمون	مقدار χ^2	مقدار F	مقدار t	برآورد استاندارد β	خطای معیار
کنترل اقتصادی	۰/۹۱۶	-۰/۱۰۶	-۰/۰۱۴	۱/۹۹۷	-۰/۰۲۲
کنترل تهدیدآمیز	۰/۷۱۹	۰/۳۶۲	۰/۰۵۷	۰/۳۶۰	-۰/۱۳۰
کنترل از طریق ترساندن	۰/۴۲۶	-۰/۸۰۲	-۰/۱۳۸	۰/۴۵۶	-۰/۳۶۵
کنترل هیجانی	۰/۳۹۰	۲/۱۱۹	۰/۳۴۷	۰/۲۷۷	۰/۵۸۷
کنترل از طریق منزوی کردن	۰/۱۸۲	۱/۳۵۲	۰/۲۵۴	۰/۱۹۵	۰/۲۶۴
کنترل از طریق فرزندان	۰/۵۲۴	۰/۶۴۱	۰/۱۱۴	۰/۲۹۲	۰/۱۸۷

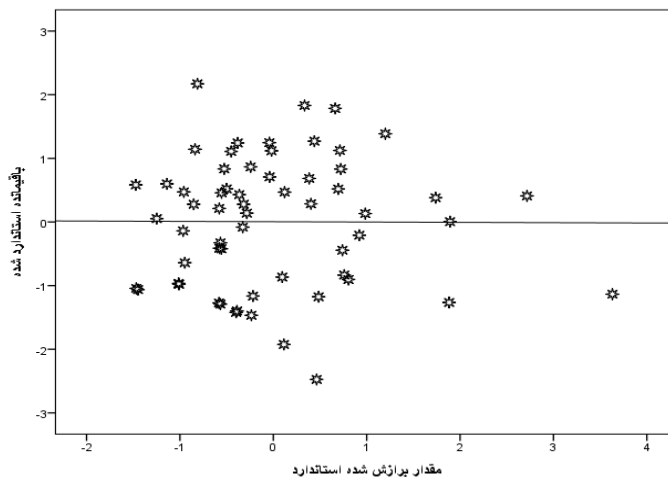
تجزیه و تحلیل داده‌ها در جدول ۵ نشان می‌دهد که ضریب بتا متغیر کنترل اقتصادی برابر $0/014$ - و با مقدار χ^2 (معنی‌داری) $0/916$ و بزرگ‌تر از سطح معنی‌داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض صفر یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل اقتصادی با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/093$ ($R^2 = 0/093$) است به عبارتی $9/3$ درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل اقتصادی تبیین می‌شود.

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که ضریب بتا متغیر کنترل تهدیدآمیز برابر $0/057$ و با مقدار p (معنی‌داری) $0/719$ و بزرگ‌تر از سطح معنی‌داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل تهدیدآمیز با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/336$ ($R^2 = 0/336$) است به عبارتی $33/6$ درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل تهدیدآمیز تبیین می‌شود. ضریب بتا متغیر کنترل از طریق ترساندن برابر $0/138$ - و با مقدار p (معنی‌داری) $0/426$ و کوچک‌تر از سطح معنی‌داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل از طریق ترساندن با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/190$ ($R^2 = 0/190$) است به عبارتی 19 درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل از طریق ترساندن تبیین می‌شود. با توجه به نتایج به دست آمده ضریب بتا متغیر کنترل هیجانی برابر $0/347$ و با مقدار p (معنی‌داری) $0/390$ و کوچک‌تر از سطح معنی‌داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل هیجانی با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/148$ ($R^2 = 0/148$) است به عبارتی

۱۴/۸ درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل هیجانی تبیین می‌شود. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ضریب بتا کنترل از طریق منزوی کردن برابر $0/۲۵۴$ و با مقدار p (معنی‌داری) $0/۱۸۲$ و کوچک‌تر از سطح معنی‌داری $0/۰۵$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل از طریق منزوی کردن با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/۳۱۹$ ($R^2 = 0/۳۱۹$) است به عبارتی $۲۱/۹$ درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل از طریق منزوی کردن تبیین می‌شود. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ضریب بتا متغیر کنترل از طریق فرزندان برابر $0/۱۱۴$ و با مقدار p (معنی‌داری) $0/۵۲۴$ و کوچک‌تر از سطح معنی‌داری $0/۰۵$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین کنترل از طریق فرزندان با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/۳۱۹$ ($R^2 = 0/۳۱۹$) است به عبارتی $۳۱/۹$ درصد تغییرات بی‌ثباتی ازدواج در معلمان به وسیله کنترل از طریق فرزندان تبیین می‌شود.

اعتبار مدل

با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین - واتسون ($D = ۱/۹۸۳$) در دامنه $۱/۵$ تا $۲/۵$ قرار دارد، لذا می‌توان گفت خطاها ناهمبسته‌اند. همچنین با توجه به عدم روند خاص در نمودار باقیمانده‌های استاندارد شده در برابر مقادیر برازش شده استاندارد، دلیلی بر نا ثابت بودن واریانس خطاها پیدا نشده است.

نمودار ۱. پراکنش بین مقادیر برازش شده استاندارد و باقیمانده‌های استاندارد شده در مدل رگرسیون رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق نشان داد که بین رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه خطی معنی‌داری وجود دارد که نشان‌دهنده تأیید فرضیه اصلی پژوهش است و مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های بی‌ثباتی ازدواج به ترتیب کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن، کنترل از طریق ترساندن، کنترل تهدیدآمیز و کمترین پیش‌بینی‌کننده کنترل اقتصادی می‌باشد. بین کنترل تهدیدآمیز، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان با بی‌ثباتی ازدواج در معلمان زن هنرستان‌های شهر کرمان رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد. در این زمینه تأیید رابطه بین رفتارهای کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج سازگار با نتایج پژوهش امیدیان در سال ۱۳۹۳، جوهونی (۲۰۱۰)، اولسون (۲۰۱۰) است. همچنین اولویت کنترل هیجانی نیز سازگار با پژوهش گراهام در سال ۲۰۱۰ می‌باشد. در این پژوهش با توجه به نمونه آماری مورد مطالعه فرضیه اصلی تحقیق تأیید گردید و داده‌های پژوهش این موضوع را بیان می‌کنند. البته باید در نظر داشت که کوچک بودن حجم جامعه آماری در این پژوهش، مقایسه‌های آماری و آزمون مدل پیشنهادشده را با محدودیت‌هایی همراه کرد و این پژوهش در سطح شهر کرمان و در بین معلمان زن آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان انجام شد که می‌توانست در جامعه بزرگ‌تری مورد بررسی قرار گیرد. همچنین باید به این موضوع اشاره کرد که این پژوهش در بین معلمان زن صورت پذیرفته و معلمان مرد در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفته‌اند.

در سطح پژوهشی، یافته‌های این پژوهش می‌تواند موجب افزایش دانش در زمینه عوامل مؤثر بر بی‌ثباتی ازدواج شود و به گسترش تبیین‌های مربوط به رفتارهای کنترل گرایانه کمک کند. علاوه بر این، یافته‌های این پژوهش، تأییدکننده نظریه‌ها و تبیین‌های حاضر در زمینه تأثیر رفتارهای کنترل گرایانه بر بی‌ثباتی ازدواج می‌باشد. البته با توجه به رابطه پیچیده و چندوجهی بین متغیرهای پژوهش، فرضیه‌ها و پرسش‌های جدیدی مطرح می‌شود. اینکه آیا در بررسی رفتار کنترل گرایانه، بررسی این ابعاد کفایت دارد و چه عوامل دیگری می‌تواند در بین رفتار کنترل گرایانه با بی‌ثباتی ازدواج به‌عنوان متغیر واسطه و یا کنترلی عمل کند. با توجه به موارد ذکرشده و برای موضع‌گیری قاطع‌تر در مورد ویژگی‌های آماری تحقیق، انجام پژوهش‌های بیشتر در نمونه‌های متنوع‌تر و با حجم بیشتر، پیشنهاد می‌گردد. در سطح پیشنهادهای کاربردی با توجه به نتایج این پژوهش، پیشنهاد می‌گردد که کلاس‌های آموزشی و مشاوره در سطح آموزش و پرورش برای معلمان (به‌ویژه زنان) برگزار گردد و در کنار کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت معلمان که توسط آموزش و پرورش برگزار می‌گردد، آموزش‌های مهارت‌های ارتباطی خانواده نیز برگزار گردد. با توجه به شخصیت افراد مبنی بر سلطه‌پذیری یا سلطه‌گری، شناسایی و مشاوره این افراد جهت برقراری ارتباط ناشویی باثبات پیشنهاد می‌گردد. همچنین رسانه‌های جمعی می‌توانند در زمینه کاهش تعارضات و بی‌ثباتی ازدواج و نقش منفی رفتارهای کنترل گرایانه بر بی‌ثباتی ازدواج برنامه‌هایی را تدارک ببینند.

Referanc

Gary, John (2005). Reconciliation and reconciliation between men and women, Golkarian, Gh: Translation, First edition, Tehran, Talaiyeh Publications. [In Persian]

Gary, John (2010) Successful relationship. Alipour: Translation, Fourth Edition, Tehran, Aqil Publishing [In Persian]

De Angelis, Barbara, The secrets of a romantic life, Shojaee: Translation of the first edition -2007 - Tehran, Olive Publishing. [In Persian]

Abbasi Asil, Safieh (2015). Comparison of Controlling Behaviors and Sexual Function in Couples with Traditional and Modern Marriages in Couples Referring to Zahedan Health Care Centers, Master's Degree in Psychology and Educational Sciences, Zahedan University [In Persian]

Omidian, Mehdi (2014). Effectiveness of group training on rational, behavioral and emotional control of anger on reducing the aggression of male prisoners in central prison of Shahrekord, Quarterly Journal of Clinical Psychology and Personality, Autumn and Winter, 1395, No. 15 pp. 7-20. [In Persian]

Jafarian, Mohammad Saeed (2015). Title Effectiveness of Interactive Relationship Training on Increasing Women's Cognitive Flexibility, Family Function and Decreasing Wife's Controlling Behavior, Master's Degree in Educational Sciences, Kerman University of Medical Sciences. [In Persian]

Kazemeini, Sadiq (2016). Comparison of Perfectionism and Controlling Behaviors and Quality of Life in Workers and Housewives of Isfahan, Journal of Clinical Psychology and Personality, Spring 2012, No. 16 pp. 42-61. [In Persian]

Ahmadi, AliAsghar. (2011). Psychology of family relationships. Sixth Printing, Tehran: Mahdi Rezaie Publishing. [In Persian]

Glaser, William, Glaser, Carlene. (2010). Tips for a better life. Translator: Jafari, Ahmad. Second print, Tabriz: Atomic Projections. [In Persian]

Sharifi, Marzieh, Carsouli, Solomon, Bashlida, Kiomars. (2011). Effectiveness of documentary retraining on reducing marital boredom and the probability of marital divorce divorce seeker. Quarterly Journal of Family Counseling and Psychotherapy, Volume 1, Number 2, 2011. [In Persian]

Mohammad Nazari, Ali. (2012). Basics of Couple Therapy and Family. Twenty-fifth Printing, Tehran: Publishing Alam. [In Persian]

Adams, Adrienne E.; Sullivan, Cris M.; Bybee, Deborah; Greeson, Megan R. (May 2008). "Development of the Scale of Economic Abuse". Violence Against Women. 14 (5): 563-588

PMID 18408173. doi:10.1177/1077801208315529

Anders, Cynthia K.; Schnabel, Meg (2004). "Organizing for Economic Empowerment of Battered Women: Women's Savings Accounts" (PDF). Center for Social Development, George Warren Brown School of Social Work, Washington University. Working Paper No. 04-15.

Bates, E. A., & Graham-Kevan, N. (2005). Is controlling aggression related to problem presentation? A test of Johnson's assumptions regarding sex-differences and the role of control. Manuscript submitted for publication.

Brewster, M. P. (2003). "Power and Control Dynamics in Pre-stalking and Stalking Situations". *Journal of Family Violence*. 18 (4): 207–217. doi:10.1023/A:1024064214054

Brown.S.L.,Sanchez.L.A., Nock.S.L& 3Wright, J.D(2006).Links between premarital cohabitation and subsequent marital quality,stability and divorce: a comparison of covenant versus standard marriage. *Journal of social science research*,35.457-470.

Gadinoj.T & Herbert, C. A. (2012). Medical And Psychology Students` Self-Assessed Communication Skills: Apilot Study. *Patient Education And Counseling*. 3707:1-6.

Graham-Kevan, N., & Archer, J. (2005). Investigating three explanations of women's relationship aggression. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 270–277. doi: 10.1111/j.1471-6402.2005.00221.x

Juhani, T.L(2010). Medical And Psychology Students` Self-Assessed Communication Skills & Alexithymia: Apilot Study. *Patient Education And Counseling*. 3707:1-6.

Kread, D.J. Karademas,C (2010). The Relationship Of Alexithymia well-being And happiness in martial student on university of ohayou. *journal of psychology*. 45-59

Olson.M.A. (2010).Faciliting Self-Esteem And Social Supports In A Family Life Skills Program *Journal Of Woman, Social Work*.15(2)11-211.

Soini, Lsukhodolsky,A.G(2009)A Global Projection Of Swb., *Journal Of Social Psycohlogy*,57,201-212.

Schwarzer, K. S. Fuchs (2012). The Effects Of Leader And Follower Emotional Intelligence On Performance And Attitude: An Exploratory Study. *The Leadership Quarterly*, 13 (3), 243-274.

